

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.,
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Despre pomeni, praznice și alte datini păgubitoare la poporul nostru.

III.

„Pomenile“ se fac pentru mort nu numai odată, ci și la șase săptămîni, la anul . . . apoi parastase, și alte cite și mai cite năzbutii? . . .

Totastfel de ravagii morale și materiale se fac și cu ocaziunea „praznicelor“, cari pealocurea țin și cite două zile; a „nedeilor“, cari țin și cite trei zile; a „nunților“, cari nici nu mai știu bine cite zile durează ș. a. m. d.

Toate serbările acestea au degenerat mult dela adevăratul lor scop. La „praznice“, e drept că se invită și cei săraci la masă, dar numai cu intenția ca și cel sărac la rîndul lui se invite și să se revanjeze cu cel bogat, ospătîndu-l în casa lui lipsită. Lucruri tot de-a'ntoarselea! Bogatul să se îndoape la masa săracului! Acesta apoi, în închipuirea proastă, ca să nu rămînă mai pe jos decît alții, își risipește cu ușurință agoniseala pentru care a trudit cu amar jumătate de an. Și demulțorii cînd nu-î ajunge nici aceasta, se întinde mai mult decît îl ține poneava, se îngloadă în datorii, cari de regulă îl duc la sapă de lemn. Ajuns aici, înjură de necaz pe toți sfinții, în frunte cu sfîntul — patronul său. Doamne cită întunecime! La „praznicele acestea se îndoapă cu mîncări și cu rachiul ziua-noaptea, cînd apoi hărăniți bine, în lipsa altor sfaturi cinstite, se dimit dîncînd-încînd și la glume drastice, demulțorii și în paguba sfîntului

patron. Epilogul acestora e citeodată beția și pâruiala. Ce lucruri creștinești, mai ales cînd și popa asistă, ba chiar benchetuește aici în fruntea mesii? . . .

La nedei? Doamne cită risipă de avere face Românul și aici. La jocurile publice ce cu ocaziunea aceasta țin și cite trei zile, luxul, o altă plagă care ne seacă văzînd cu ochii, își face chiar de cap. Unde mai pui pierderea în timpul lucrului? Să mai amintesc apoi că la nedei cu ocaziunea jocului, se pun feciorii în poară, se gilcesc pentru nimica și se bat ca orbii? Cite jocuri se încheie la noi fără bătaie? Cine n'a auzit că la nedei, și la alte sărbători, cu prilejul jocului s'au întîmplat chiar și omoruri? Ași fi de părere să insistăm cu totdeainsul pentru ștergerea jocurilor publice dela nedei, Dumineci și sărbători.

Pentru păstrarea jocurilor naționale și alte lucruri frumoase, ar fi consult ca jocurile să se țină în localuri (sale, curți etc.) cu ocaziunea concertelor, a producțiilor teatrale ș. a. desineînțeleș pelingă o taxă de intrare care să se folosiască pentru scopuri culturale. Din localurile acestea ușor se pot eschide apoi gilcevnicii și bătaușii. Astfel și din aceste datini păgubitoare putem face mijloace de înaintare culturală.

Ospetele ear se fac la noi cu prea mari cheltueli, încît demulțorii întrec chiar și zestrea ce o capătă feciorul sau fata. Cit de bine ar prinde banii acestia, lăpădați pentru lipsele familiei căsătoritorilor, la zile negre? . . . E învederat că ceice fac astfel, nu poartă grijă de familia lor, ear „celce nu poartă grija

alor săi — zice Sf. Ap. Pavel — acela a negat credința, și este mai dejos decît necredinciosul“. În unele locuri la nunți se face atîta zgomot și risipă, de crezi nu alta decît că se mărită fata lui Por împăratul.

Perderile religioase, morale și materiale, ce le suferă poporul nostru, sînt asemenea foarte mari. În privința morală cauzează d. e. „pomenile“ o mare pagubă prin aceea, că poporul se dezvață a compătîmi pe cei loviți în familie cu vreun caz de moarte. Și cum nu, cînd cu ocaziunea înmormîntărilor, celor mai mulți le stă mîntea tot la „pomană“. Ba unii chiar se și bucură cînd aud vestirea de moarte a clopotului, bine știînd că earăși li-se îmbie prilejul să se îndoape bine. Întreb acum? Starea aceasta de lucruri este oare favorabilă religioasă, umanității și filantropiei adevărate? E omenesc ca cineva se mînce și se bea, hilpav și cu nesaț, în casa lovită cu dezastrul morții? . . . Cine se poate dejosii până într'atîta, nu poate fi om cumsecade.

Se vatămă prin „pomeni“ mai departe și compatimirea ce omul trebuie să o aibă față de cei într'adevăr lipsiți.

Cum adevă?

Cei săraci, ear nu cei avuți, sînt a se ajuta. Și dacă nici cu ocaziunea cea de tot serioasă a unei înmormîntări, sau nici cu ocaziunea momentelor de bucurie și fericire a cununiilor (nunților), nașterilor (botezării), praznicelor ș. a., nu se pune preț pe cei într'adevăr lipsiți.

Aurel Popovici.

FOILETON.

Dor de reînvier!

Bate vîntul dela codru,
Bate vîntul cu fior,
Ș'umple țara de trezvie,
Valea o umple de dor!

Earna-î grea și doru-î mare,
Crivețu-î cumplit de greu;
Să scăpăm de vijelie . . .
Să ne-ajute Dumnezeu!

Eată lanul înflorește
Cu dor tainic plin de chin,
De sub tufa adormită
Înpuște-un falnic crin!

Înflorește-î cit mai iute,
Doamne! crinul plin de dor;
El e floarea mai aleasă
A scumpului nost popor!

Las să aibă bucurie
Dup'un timp de jale grea;
Să răsufle cu mindrie
Totnatul în țara sa!

Dece-Bal.

Alex. Mocsonyi.

5 — Amintiri. —

Poșta sosia seara la Birchiș. Înainte și după cină d-șoara Louise Koch, o femeie foarte cuminte, și o favorită a familiei, îi citia „Pester Loyd“ aproape întreg. Foaea aceasta era pe atunci autorizată guvernului. Foile românești, vre-o 18 la număr, mi-le dedea mie, și numai în dimineața zilei următoare le citia bătrînul, foarte temeinic. Se întîmpla însă să apară vre-un articol de mare importanță, el însuși îl citea sara cu „loupa“ ca să vază mai bine literile mărunte ale jurnalelor.

Niciunde n'am văzut să i-se dea jurnalistică românești atîta atențiune, cum i-o dedea Alex. Mocsonyi. Jurnalele citite nu se aruncau, nici nu se folosiau spre pachetare, ci se păstrau ca colecții, număr de număr, ba articolii mai însemnați se păstrau separat în bibliotecă, în rînd cu opurile de valoare literară. Cine va ajunge să frunzăriască prin bibliotecă dela Birchiș a Mocsonyestilor, va afla cea mai completă colecție de jurnale românești, va găsi acolo rezervate toate articolele mai importante din viața noastră națională din anii din urmă.

Afară de aceste colecții și opuri românești, biblioteca dela Birchiș era curată filozofie. O mare librărie din Viena trimitea în urma în-

sărcinării primite, orce op filozofic, imediat după apariție. Demulțorii pachete întregi de cărți așteptau nedespachetate să le vină rîndul. Și cite din aceste vor fi remas neatînse din cauza morții stăpînului lor.

O întregă filozofie era îngrămădită aici. Și orcît de mult studia bătrînul, el n'a ajuns să citească și să învețe tot ce doria, dupăcum el însuși ne spunea demulțorii:

— E prea scurtă o viață de om . . . Pentru Alex. Mocsonyi Aristoteles din vechime era cea mai mare, poate chiar singura autoritate adevărată. Cu logica acestuia zbiciuia el rătăcirile filozofiei așa ne spune d-nul Braniște în organul Asociațiunei Marele Kant a fost pentru el chiar obiect de critică.

— Binele — zicea el adesea combătînd filozofia lui Kant — nu-î faci ca să aștepți răsplătă, viața vecinică a creștinismului, ci trebuie să-î faci pentru tine însuși; așa trebuie să purcedă omul corect!

„Asociațiunea“ l-a ales pe Alex. Mocsonyi de prezident al ei, nu în urma meritelor sale literare, căci Alex. Mocsonyi a scris relativ foarte puțin, ci în urma și în puterea meritelor sale naționale; tocmai așa alesese cîndva Academia Română de membru al ei pe Andrei Mocsonyi

Ce facem noi pentru clasa de mijloc.

Încătușat și strivit secolii dearindul de lanțul iobăgiei, poporul nostru din această țară a trebuit să ducă o viață grea și a rămas mult îndărăptul celorlalte popoare conlocuitoare, cari erau mai favorite de soarte.

În cei 60 ani decînd a ajuns și el să respire mai liber, a făcut frumoase progrese, așa că dacă ne uităm îndărăpt la drumul ce l-am făcut, cu satisfacție putem constata aceasta. În timpul din urmă pentru poporul plugar cu deosebire s'a făcut și se face mult pe toate terenele. Prelegeri, societăți de tot felul ș. a., s'au pornit din toate centrele unde avem inteligență pentru a-l urni din loc și a-l împinge pe calea propășirii. Numai pentru clasa noastră de mijloc, pentru meseriași, nu s'a făcut aproape nimic pîn'acum. Afară de cîteva reuniuni cari deși vegetiază numai, nu s'a întreprins nimic, dar absolut nimic pentru înaintarea lor.

Și să nu credem, că e mic numărul meseriașilor noștri; el e cu mult mai mare decum ni-l închipuim, dar reșfirați și neorganizați cum sînt ei acum, existența lor abia să poate observa.

Credem deci sosit timpul și pentru aceștia să se facă ceva.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” trebuie fără amîinare să se gîndiască și la clasa de mijloc, ocrotindu-o subț arpile sale.

Organizarea meseriașilor noștri în reuniuni, activitatea intensivă a acestor reuniuni, înghebearea de expoziții, întruniri, precum și *susținerea unui organ de specialitate care prin comunicarea de idei reciproce cu alții*, credem a fi cel mai avantajos început spre acest scop.

Învălmașala multor lucrări ce le face Asociațiunea întru înaintarea tuturor ramurilor culturale, e bine să nu uite clasa de mijloc, căci a sosit timpul, să ne gîndim și la ea, dacă vorba e, ca cu puteri unite, pe toate terenele vieții, să ne ridicăm și validăm tot mai mult. Un mic locșor să-i rezerve și acestei chestii în programul său de muncă.

N. S.

Ce poate face un preot harnic.

„Națiune!” Atît de mult se vorbește de tine, eu cu bucurie văd cum nu mai crezi sfîrmarilor, cari îți vînd fericirea cu cotul, ci subț influința pășaniilor te reîntorci și urmezi pe adevărații tăi conducători.

Cunosc într'un sat de pe Valea Cărașului un preot foarte cum se cade, cu tragere de inimă pentru munca cinstită, cu dragoste către obște, căruia i-a succes să-și schimbe satul încît nu-l mai cunoști.

E vorba de satul Coștei. Sat mare, frumos, aruncat ca o pîuză albă pe malul drept al Cărașului. Acum cîțiva ani, — spun înaintașii mei — satul avea școală și biserică rău îngrijită, în care bătea vîntul ca afară, și ploaia de se găuriseră pereții. Hotarul plin de buruiană. Fetele și femeile umblau în haine schimonosite de oraș, cumpărate la Jidani. Avea satul un Ovreu al căruț birt vecinic era plin de oameni. Moravurile sătenilor era stricate și ajunsese satul în așa hal, încît stăpînirea declarase un fel de statariu.

Dar a venit un om, fiu ieșit din mijlocul lor: preotul A. Corcea. El, prin muncă și stăruință, a ajuns la rezultate frumoase. Acum școala e fala unui ținut întreg. Are doi învățători dintre cei mai harnici în eparhie și o învățătoare.

Portul a devenit earăș românesc, fetele și femeile nu mai dau căștigul din sudoarea lor Jidanilor, pe viguri colorate și arse. Birtul și lipitoarea s'a spulberat. Negustorii sînt Români și buni creștini. La stăruințele preotului obștea sâtească a cumpărat o moșie de 400 jug. catastrale, în valoare de patru sute mii coroane. Hotarul e sădit cu viță și e lucrat cu multă îngrijire.

Bunăstarea sătenilor s'a ridicat uimitor, dar și culturalminte cei din Coștei au întrecut pe toți Cărașeni. În sinul Reuniunii de cîntări și citire, se muncește cu dragoste pentru carte, așa că analfabeți doar numai bătrînii satului sînt.

Mai zilele trecute citisem, că s'a pus peatra fundamentală unei case naționale. Casa aceasta va fi unica la noi cești din Ungaria. Va fi o zidire în stil românesc, avînd o sală vastă anume pentru teatru, conferințe etc. și alte două sale luminoase pentru lectură pe seama sătenilor doritori de lucruri folositoare trupului și sufletului.

Vedeți, fraților Cărașeni, ce poate face

Cît am stat eu la Capolnaș și Birchiș, zilnic l-am văzut tot cu cartea în mînă! În filozofie își afla singura mîngăiere.

„Pe multe terene a fost mare Alex. Mocsonyi — zice, ear d-l Dr. Braniște în numărul penultim al „Transilvaniei”, — dar așa neîntrecut ca în filozofie, — nu era pe niciun teren!” „Domeniul filozofic era adevăratul mediu în care a trăit... doar întreaga lui viață a stat sub vraja cugetării filozofice!...”

Pe masa lui de citit erau teancuri de cărți, ear lîngă ele o mulțime de creioane bine ascuțite.

Citia și făcea însemnări pe „margo”; cînd se frîngea un creion, îl dedea la o parte, lua altul, și de cîteori le frîngea pe toate! De mulțorii de dragul cititului, nici nu venia la masă.

Biblioteca lui era atît de unilaterală, încît un laicafară de cărțile românești — nu ar fi aflat ce să citiască; dela primul op pînă la ultimul erau tot opere filozofice, pecînd biblioteca dela Capolnaș a Mocsonyestilor era curat istorică și muzicală. Aici stau îngrămădite cele mai importante opuri referitoare la trecutul neamului nostru. Aceste cărți au fost procurate pe seama și pe spelele familiei, de fericitul Vincențiu Babeș.

Dr. Ilie Groșianu.

omul, cînd are iubire de neam, smerenie și învățătură? Dacă luminătorii voștri, și voi toți cei legați de glie, ați lua poteaca celor din Coștei, multe neajunsuri ar dispărea, ear neamul ar înflori.

R. S. M.

IGIENĂ.

Ofiica.

IV.

Tratamentul ofiiceii.

Ofiica este o boală care se poate vindeca. Spre a vindeca boala, se recere ca bolnavii să se hrăneasă foarte bine și să petreacă cît se poate de mult în aer curat, fără praf.

Hrana bolnavilor să fie cît se poate de nutritoare. Să mînce totfelul de carne, cînd caldă, cînd rece, carne de epure, de căprioară, de porc sălbatic, pești ostrigi. Carnea poate să conțină chiar grăsime. Asemenea pot să mînce ouă pregătite în diferite forme, atî crude, moi, cît și tarf. Ouă bătute cu zahăr, ouă în lapte, sau pără (găigană), ouă bătute în supă, sau ouă în salată. Ouăle le putem folosi ca beutură, și anume dacă luăm 6 gălbînuză de ouă și le ferbem în 3/4 litri de bere. Regulat se mîncăm zilnic 2-3 ouă.

Dintre legumi este ertat a mînce păsule, linte, spinat, urzici fragede, drăgăveii, pregătite ca supă, sau mai compacte cu unsoare. Spinatul, drăgăveii tinăr, conțin mult fer.

Dintre unsoari ca hrană ne alegem pe cele cari se resorbează mai ușor în corp; în prima linie untul, apoi smîntîna, oleiul eventual și clisă (slămina).

Brînzurile unsuroase sînt foarte nutritoare. Laptele joacă un rol foarte însemnat ca hrană pentru ofiicoși. Un litru, cel mult 1 1/2 litru de lapte să bem la zi, și anume împărțit în patru porțiuni. Prima porțiune o bem dimineața la dejun, a doua la 10 ore, a treia la 4 ceasuri după amiază, și a patra porțiune o bem seara înainte de culcare.

Mulți nu pot bea lapte; alții capătă diaree (urdinare) rigăe, au vînturi, sau fiind stomacul plin, numai pot mînce altă mîncare. Spre a evita toate aceste, putem adauge la 1/4 litru de lapte 2-3 lingurițe de cognac, 1-3 linguri de apă de var, cît iași pe un vîrf de cuțit sare, cafea de ghindă sau șocoladă. Mulți sufer de constipație, adeca nu au scaun după lapte, aceia să bea apă amară de Hunyadi. Laptele îl putem bea ca lapte dulce, acru sau ca Kefir.

Cu deosebire ceice nu pot bea nicidecînt lapte, aceia să bea Kefir. Kefirul și-l poate fierice singur pregăti cu pastilele de Kefir ale Dr. Trainer (Berlin-Wilmersdorf, Weimarischestr. 12).

Smîntîna o mîncăm, cînd dulce, cînd acru, după cină, sau amestecată cu lapte. Zerul de lapte se bea înloc de apă.

Groșcior ear pot mînce și anume 1-2 farfurii (tăiere) la zi, mai cu seamă acei ofiicoși, cari s'au îngrețosat de lapte. Groșciorul e cunoscut în Ardeal. Se pregătește din brînză de vacă așa numită urdă, amestecată cu smîntîna.

Beuturile spirituoase au influință foarte dăunoadă asupra ofiicoșilor, și anume dacă se beau în cantitate mare. Beuturile spirituoase produc ofiicoșilor batere de inimă, îi fac să tușiască rău des, iritează rărunchii, ear celorce înclină la vîrsare de sînge, le-o mărește. Mulți fac cură de cognac în speranță că se vor vindeca, astfel se fac alcooliciști. Dacă bolnavii sînt obicinuiți cu beuturi, atunc să bea înainte de amiază un păhar de cognac, de cea mai fină calitate, sau un păhar de răchie; la prînz 1-2 păhare de vin ușor de masă, ear seara foarte de timpuriu, înainte de a bea laptele, 1-2 păhare de bere de malată, sau bere englezească (Porter și Ale, half and half). Berea dacă o bem seara, produce la mulți oameni somn.

Ofiicoșilor le este permis a mînce supă, ceaf, cafea, cu deosebire șocoladă, cacao în cantitate potrivită.

Oare au putere vindecătoare ceaiurile de flori de tei, de limba cerbului, de limba oaiiei, de limba cînelui, de pulmonărită, de coada vacii, de coada șoricelului, de earba tacin, de urzică, de pelin și de multe alte erburii folosite de popor încontra ofiiceii? Răspund: de ajutorat, ajută numai

Intre produsele sale literare să amintim admirabilele lui discursuri, apoi articole politice, cari par a fi sculptate, operatele sale „Conștiința națională” și „Problema vieții” din almanachurile tinerimei academice „România Jună” și „Petru Maior”, corespondența sa în materie filozofică cu profesorii din Germania, și infine broșura „Religiune și știință”, apărută și în nemțește, cea mai celebră dintre lucrările sale filozofice.

Alex. Mocsonyi a citit atît de mult, a studiat atît de temeinic, încît n'a avut timp să pună pe hîrtie, cît de puțin din gîndurile lui înalte. Cuatît mai importante vor fi din punct de vedere filozofic, desele lui însemnări, făcute o viață întreagă pe marginea opurilor citite. Nu există op între cele cîteva mîf de cărți din biblioteca sa dela Birchiș, care să nu fie plin-plinut de însemnările lui critice, pe „margo” al fiecărui op.

O sîrguință mare și o minte ageră ar putea compune din aceste însemnări întreaga viață spirituală a lui Alex. Mocsoyi, întreg sistemul lui filozofic. Referitor la acestea d-nul dr. Braniște zice: „Cu greu se va găsi cine să-l reconstituiască și să ni-l redea măcar în conture generale! Și totuși este aceasta o lucrare, care ar merita să angajeze cele mai bune puteri ce le avem. E pagubă ca atita cugetare, atita înțelepciune, să peară fără urme.”

afită că dizolvă (topește) flegma, dar nu vindecă nicidecum oftica.

Vara e permis a gusta poame. O cură de struguri, cam 2-5 Kgr. la zi, e permis în cazul dacă nu au poftă de mâncare. În cazul că bolnavul suferă de vărsare de sânge, de laringită, ori de urdinări, atunci cura de struguri e oprită.

Când să petreacă, când să facă mișcări (pre-umblări) și când să zacă officioși în aer?

Officioși pot petrece oricând în aer liber, fie orice vreme. Când însă suflă vântul dela ost, ori e vreme nouroasă, și ceață, atunci e bine dacă bolnavii petrec mai mult în chilii, fiindcă aceste toate sînt periculoase și îi fac să tușiască mai mult.

Cît timp să meargă, adecă să se preumblă bolnavii, aceia depinde dela starea lor. Mai întîi se meargă cam cîte 10 minute pe drum întins, după aceea se pot urca încet și pe deal. Bolnavilor cari au ferbințeli, nu le este permis a face mișcări. După prînz deregulă să se odihniască.

Eată d. e. cum să-și împărțiască ziua un officios slab:

La 8 $\frac{1}{2}$ I. dejun.
9 $\frac{3}{4}$ -10 să se preumblă pe un drum întins; la 10 ceasuri al II. dejun.

12 $\frac{1}{2}$ -12 $\frac{3}{4}$ să se preumblă tot pe drum întins; la 1 ceas mîncă prînzul. După prînz să odihniască, cam până către 4 ore; la 4-4 $\frac{1}{2}$ ear se preumblă pe un drum întins; la 5 ceasuri lapte; la 6 $\frac{1}{2}$ -7 ceasuri se preumblă; la 7 ceasuri cina.

La 8-8 $\frac{1}{4}$ se preumblă pe drum întins numai în timp plăcut; la 9 ceasuri se culcă.

În timpul restant bolnavii au să facă cură de zăcut.

Pentru un bolnav mai tare:
La 7 ceasuri I. dejun; la 8 ceasuri preumblări; urcîndu-se 350 metri; la 10 ceasuri II. dejun și se rentoarce acasă; la 1 ceas prînzul.

La 4 ceasuri preumblări și se suie cam 100 metri. Reîntorcîndu-se acasă, se odihnește.

La 7 ceasuri cina; la 8 $\frac{1}{2}$ -9 $\frac{1}{2}$ preumblări; la 10 ore se culcă.

Dr. I. Fomețescu.

ECONOMIE.

„Valoarea română“.

Domnul Ioan Epure, directorul băncii „Plugarul“ din *Cacova* sulevează în „Revista Economică“ o idee interesantă: Proprietarii de acții să-și depună acțiunile la bănci, în schimbul unei dobînzii, pentru care băncilor li-s'ar da voie să lombardeze acțiunile, procurîndu-și și pe această cale capital pentru operațiile lor.

„Avere românească periclitată“

Subt acest titlu „Plugarul Rom.“ din Timișoara a înspăimîntat pe membrii dela „Vechea Asociațiune funebrală din Timișoara-Elisabetin“ prin o notiță tendențioasă, asupra căreia fruntașul nostru adv. Dr. Aurel Cozma din Timișoara scrie în „Tribuna“ un articol, pe care îl încheie cu următoarele:

Membrii Asociațiunii pot fi pedepși liniștiți, căci averea Asociațiunii nu este deloc periclitată, și chiar dacă cu această împrejurare s'ar perde ceva, pierderea aceea, deși ar fi neplăcută, totuși nu ar fi în stare să periclitaze interesele membrilor Asociațiunii, care dispune de peste jumătate milion, și care are prin contribuirea de taxe à 4975 de membri, crește mereu din an în an, cu suma de circa 5000 cor.

În vederea falimentului băncii Temesvár-Belvárosi takarikipéntár, comitetul a luat momentan dispozițiile delipsă, ca întreaga avere a Asociațiunii să se adăpostiască numai la trei bănci de calibru mare și sigur, ear o parte a averii să se plăseze în hîrtii de valoare.

Tocmai această procedură nu a convenit unor persoane, cari urmăresc alte interese și tocmai aceste persoane au căutat să exagereze împrejurarea de mai sus, ear „P. R.“, avînd ură personală pentru secretarul Asociațiunii, domnul Emeric Andreeș, nu a știut cum să dea altcum în dînsul, decît pînă la capăt pe nedrept Asociațiunea noastră, atît din dorul său de răzbuire, cît și la îndemnul altora.

CRONICA.

Alegerea de deputat în cercul nostru electoral se va face la 1 lunie c. Președintele alegerii va fi marele proprietar Dr. Rudolf Bähr.

† Costa Nedelcu

Duminecă dimineața a încetat din viață, în vîrstă de 76 ani, fruntașul țaran *Costa Nedelcu* din *Cacova*, tatăl d-nului avocat *Dr. Ion Nedelcu*. Reposatul a fost un om harnic, de o energie exemplară. Neclătît în voința și dorul de a-și vedea pe ai săi la bine, a fost un părinte model, și între sătenii un om cu trecere pînă la adîncile lui bătrînețe. Fie-î țărina ușoară!

Înmormîntarea i-s'a făcut Marți a. m. cu pompa cuvenită, luînd parte, în afară de publicul din *Cacova*, și mulți intelectuali d'ai noștri din Oravița. Prohodul i-l-au oficiat preoții: *Dabici, Balan (Cacova), Caragea (Mercina) și Opreanu (Greovat)*. Choral „bătrîn“ a cîntat induieșător, ear predica funebrală a părintelui *Dabici* a fost pătrunzătoare.

Transmitem întristatei familii și pe calea această sincere condoleanțe!

Marele mecenat, boerul român *Vasile Stroescu* din *Basarabia*, a mai donat și Reuniunii femeilor rom. din *Arad* 100.000 cor. pentru zidirea unui internat de fete.

Duminecă trecută și-a ținut vorbirea program candidatului naț. *Dr. Ion Nedelcu* dim. în *Crașova*, d. a. în *Goruita*, fiind primit pretutindeni cu o însuflețire de nedescris.

Se zvonește că la *Sasca-montană* va candida împotriva Baronului *Geza Duca de Cadar* și avocatul din *Caransebeș* *Dr. Nicolae Ionescu*, cu programul partidului național rom.

La *Cârnecea* inimosul student jurist *Romul S. Molin*, ajutat de învățătorul *Alexe Crețu* și de capelanul *T. Simu*, a înființat în sinul Reuniunii „Doina“ și o fanfară compusă din 23 membri, avînd de instructor pe istețul *Paul Farca* din *Varadia*. „Mult pot puținii buni împreună“!

Societatea de penziuni a funcționarilor privați din țară, cu o avere de 6 $\frac{1}{2}$ milioane cor., își ține mine Duminecă la 10 ore adunarea generală ordinară în *Budapesta*.

La concertul împreună cu teatru al bravilor noștri Săscani au suprasolvit: *Gheorghe Sporea* 3 cor.; *Ion Murgu și Gheorghe Petru*, cîte 2 cor.; *S. Andrassy* 1 cor.; *Familia Stera Daneț, Mișa Popovici, Trimba și Costa Daneț*, cîte 50 fileri; *Carol Superceanu* 40 fil.; *Cuza* 34 fileri; *Vasile Cristoi* 30 fileri și *Fischer* 20 fileri.

Peprezentanța comunală a opidului nostru a hotărît a face mai multe îmbunătățiri, luînd și unele măsuri pentru înfrumusețarea orașului. Tot astfel ni-se vestește și mai multe înoriri ce se vor face la *Scalda Kneippiană* diu localitate.

Studentii rom. din *Berlin* încă au protestat încontra propagandei catolice din România.

La *Cristiania* s'a primit proiectul de a se acorda și femeilor dreptul de vot în comune.

Duminecă a fost liberat din temnița *Sege-dinului* redactorul responsabil al „Drapelului“, *Nicolae Jugănarul*.

Candidatul de deputat al partidului național al muncii, *Dr. Iosif Siegescu* va petrece tot timpul pînă la alegere între alegătorii săi din cerc.

La alegerile pentru Congresul sîrbesc din *Carloveș* au ieșit biruitori membri liberali.

La *Ökörtö* se va ridica un monument întru amintirea incendiului cumplit, care a pustiit atîtea vieți omenești.

La *Bozovici* încă e pe cale a se introduce lumină electrică prin stabilimentul ce se va instala la moara cu vapor a proprietarilor *Piescu & Theodorovici*. O să ne întrecă și *Bozoviciul*!

La întemeierea unui fond pentru ajutoarea școalelor rom. din Eparhia *Caransebeșului* au contribuit cei dintîi P. S. S. Episcopul nostru *Dr. Miron E. Cristea*, adv. *Ion Micu Roșu* (*Biserica-albă*) și *Dr. Nicolae Ionescu* (*Caransebeș*) fiecare cu cîte 5000 cor.

La *Praga* un copil de 10 ani a omorît pe un ortac al său, străpungîndu-l cu un stilet.

Marele scriitor rus *Maxim Gorki* se va stabili în curînd în *Norvegia*.

Poliția din *Sofia* a descoperit falsificatori de bancnote românești!

Principele *Carol al României* a făcut o ascensiune cu aviatul *Osmont* la *Cotroceni*.

La *Roma* ninge.

Directorii școalelor secundare din *Ardeal* au hotărît într'o conferință să ceară dela guvern ștergerea limbii latine în cele dintîi trei clase gimnasiale, avînd a se începe studiul limbii latine numai în clasa IV.-a.

Se aude că la *Budapesta* se va înființa o atîtă „*Tribuna Poporului*“ subt conducerea lui *Mangra-Slavici*.

Și autoritarul ziar francez „*Le Temps*“ susține, că viitorul nostru moștenitor de tron, în etate de 23 de ani, se va logodi cu principesa *Elisabeta*, de 16 ani, fica moștenitorului de tron al României.

D. Nicolae Mitru, redactorul foii „*Plugarul Român*“ din *Timișoara* s'a logodit cu d-soara *Elvira Grecu* din *Hondol*.

Ministrul de război al României, generalul *Crăiniceanu*, are de gînd a înzestra armata României cu aeroplane.

Numărul exact al căzuților în răzcoalele din România nu e, cum se povestea pîn'acum, de peste 10.000, ci, dupăcum s'a satorit oficial: 419.

Pentru îngrășarea vitelor, se capătă un admirabil praț, ce se pregătește aici în *Oravița* în farmacia „*La Sf. Gheorghe*“. Leacul acesta îngrășă caii, vite cornute, și porcii, apărînd animalele preventiv de orice boale.

Mulțumită publică.

Mulțumim și pe calea aceasta tuturor prietenilor și cunoscuților, deosebit celor veniți și din alte părți spre a lua parte la înmormîntarea bunului nostru tată, moș, strămoș,

Costa Nedelcu,

cum și tuturor amicilor cari ne-au adresat cuvinte mîngăitoare din incidentul trecerii la cele eterne a neuitatului nostru părinte.

Cacova, la 18. Mai 1910.

Jalnica familie.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

A apărut broșura:

Mizerie, boală, crimă și degenerare

ALCOHOLISMUL ȘI URMĂRILE LUI

din punct de vedere
Economic, igienic, moral și național

de **Pr. D. Voniga.**

Tipografia Nouă, Orăștie 1910.

Broșura se extinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirituoase. 4. Beția și cunoștințele ei, în general. 5. Efectele stricicioase ale beuturilor spirituoase, în spețial asupra organismului omnesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. *Tuberculosa (oftica) și morburile mentale*. 7. Alcoolul și morala publică sau raportul dintre alcoolism și criminalitate. 8. Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. *Copiii bețivilor*. 9. În resumat: Alcoolismul - *Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare*. 10. Lupta în contra alcoolismului. *Combaterea beției*. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învățămînt antialcoolic. Prețul 1 cor. 60 fil. Se poate procura la autor în *Gyirok* și la toate librăriile.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate. Reclama e sufletul comerțului. — prin reclamă la progres!

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistor diecezan dtto 3 April Nr. 999 B. ex. 1910 să scrie licitațiune minuendă pentru renovarea Corului bisericeii și îngrădirea morminților.

Prețul de esclamare a ambelor lucrări este: 1293 cor. 97 fil.

Licitațiunea se va ține la 30 Mai (12 Iunie) 1910 la 10 ore a. m. în sfânta biserică. Intreprinzătorul are a depune vadiul de 10% în bani gata, observând, că participanții la licitațiune nu au a pretinde nici o diurnă.

Planul și specificațiunea de măsură și spese să pot vedea oricând la oficiul parohial din loc.

Ciclova-montană din ședința comitetului parohial ținută în 2 Mai 1910. 3-1

Vasile Oravițanu, Dimltrie Prunes, preș. com. par. notarul com. par.

ANUNȚ.

Avizez On. public din Oravița și jur, că am la îndămină toate mijloacele de a putea servi cu promptitudine, și prețuri culate, pe oricare doritor de a-și zugrăvi odăile, cu mostre moderne, ori cu motive românești de cel mai exagerat gust.

Cu stimă

JOSEF SZALAY, zugrav

în casa proprie, subț Zidu-al mic.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească crema americană, pudra americană și sapunul american, care de-părtează de pe față și de pe mină orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuințate până acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pîcăturile americane. Prețul 1 cor.

Un ucenic (șagîrt)

din casă bună, care să aibă și școală îndestulitoare, se primește la

MAX SITNER

timplărie (Tischler) de mobile și pentru zidiri în Oravița.

„PLUGARUL” societate pe acții din Cacova

x-20

dă

5-6%

și plătește și darea după depunerii.

Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6-7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigurează vite și mijlocește cumpărarea de mașini agronomice.

Anunt.

Cele mai bune, mai moderne și mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul meu am tot felul de ghetă, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc ghetă americane, vinătorești, ortopedice și alte feluri de ghetă de cea mai bună calitate, ca: ghetă de tină, camașle, ghetă de zăpadă, ghetă comode, etc.

Prețuri solide și moderate.

x-38

Cu stimă

BENEDICT CSONGÁR

Oravița.

De vânzare o mașină de cusut pentru păpușări cu prețul de 50 cor.

Prăvălia

IGNATIE FELDMANN

în Oravița.

Mare depozit

de colonial și tot felul de articole de băcănie.

Marfă escelentă, cu prețuri absolut solide.

Secție separată pentru negustori. Vânzare engrois (în mare).

Vol, mătăsuri, aur pentru brodat dantele cu prețurile dela fabrică.

Cea mai mare casă în branșa aceasta pe piața Oraviții.

Magazinul principal. Telefon Nr. 19.

Depozitul principal și magazinul în casa proprie. Înainte la Peter Șandor

Filiala Telefon Nr. 51. Înainte la Ioh. Woh.

AVIZ.

La timplăria Iohan Formayer în Oravița

se pot comanda totfelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavînd depozit, costișitor, e în măsură a lucra mai ieftin decît oricare. Pofțiți și vă convingeți!

Haine elegante și ieftine

(după măsură.)

Mare asortiment de postavuri englezești și indigene.

Croială după cele mai noi jurnale engleze la

Gross Béla

atelier de croitorie modernă

în Oravița, Strada principală în casă proprie.

Fondată la 1896.

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări de viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorii asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiunile la Direcțiune în Sibiu, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de ai noștri de toată încrederea.

Cine vrea marfă bună să tîrgue în băcănia

GHEORGHE BOGDANU

preste drum de biserică din Oravița-rom.

La

„Tipografia Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,

cu preuri absolut solide.